

**Rapport från XIII:e konferensen med Nationella
nätverket för historiedidaktisk forskning, 8-10
maj 2019, Linnéuniversitetet.**

Niklas Ammert & Kristina Kakoulidou

Nordidactica

- Journal of Humanities and Social Science Education

2019:2

Nordidactica – Journal of Humanities and Social Science Education

Nordidactica 2019:2

ISSN 2000-9879

The online version of this paper can be found at: www.kau.se/nordidactica

Rapport från XIII:e konferensen med Nationella nätverket för historiedidaktisk forskning, 8-10 maj 2019, Linnéuniversitetet.

Niklas Ammert, Linnéuniversitetet

Kristina Kakoulidou, Linnéuniversitetet

Historiedidaktisk konferens i nygammal form

Den XIII:e konferensen för *Nationella nätverket för historiedidaktisk forskning* genomfördes 2019 som ett spår inom det svenska historikermötet vid Linnéuniversitetet, campus Växjö. Av totalt nära 400 deltagare samlade det historiedidaktiska spåret ett trettiotal anmälda som i huvudsak deltog i de historiedidaktiska sessionerna. Forskare från 11 svenska lärosäten var representerade och därtill kollegor från Helsingfors universitet och University of Newcastle (Australien). Under de tre dagarna hölls 10 sessioner, varav ett rundabordssamtal inom det historiedidaktiska spåret. Totalt genomfördes 27 presentationer.

Rubriken ovan spelar an på konferensens form och presentationernas innehåll. Det nygamla kan dels tolkas som att den nationella historiedidaktiska konferensen, som ett spår med sessioner vid svenska historikermötet, signalerar en ny närhet och släktskap till det traditionella historieämnet (eller en återkomst till detsamma), dels att papers och presentationer vid 2019 års konferens behandlar nya, men också en mångfald av kända historiedidaktiska forskningsområden och använder tämligen etablerade och traditionella begrepp, teorier och metoder.

Konferensens form och relationen till historiedisciplinen

Nationella nätverket för historiedidaktisk forskning har sedan den första konferensen i Karlstad 2007 genomfört tolv årliga konferenser. Dessa har givit värdefulla tillfällen för forskare i historiedidaktik att träffas och utbyta tankar och forskningsresultat. För kollegor som har varit tämligen ensamma på sina lärosäten har konferenserna varit än viktigare som mötesplatser och arenor. Trots namnet *nationella*, har ofta kollegor från våra nordiska grannländer deltagit i konferenserna. Detta har två förklaringar. För det första finns det sedan 1980-talet en stark tradition av nordiskt samarbete kring historiedidaktisk forskning.¹ Den första skaran pionjärer bestod av ett tiotal forskare och lärare från de nordiska länderna som tillsammans prövade teorier och metoder för

¹ Under åren 1982 till 2012 publicerades konferenspresentationer och artiklar i skriftserien *Historiedidaktik i Norden*.

historiedidaktisk forskning. Identiteten och sammanhållningen blev stark, eftersom historiedidaktiken sågs med viss tvekan av traditionella historiker och som en utmaning av pedagoger då historiedidaktiken kunde vara en mer relevant vetenskaplig utgångspunkt för forskning om historieundervisning och människors möten med historia. För det andra har den historiedidaktiska forskningen sedan 2000-talets första årtionde etablerat ett starkt centrum i Sverige, där några produktiva och innovativa forskare drev utvecklingen framåt. Genom några nationella forskarskolor med historiedidaktiskt fokus kunde dessutom verksamma historielärare knytas till forskarutbildning, vanligen med licentiatexamen som slutmål, vid flera svenska lärosäten. På detta sätt ökades antalet aktiva forskare och forskarstuderande avsevärt. Därtill medförde de kursplaner och ämnesplaner som implementerades i grundskola och gymnasieskola från och med 2011 att historiedidaktiska teorier blev synliga och kom att debatteras. Sverige blev, med historiedidaktikern David Ludvigssons ord, en historiedidaktisk stormakt under 2010-talet.²

Frågor om varför den historiedidaktiska konferensen skulle genomföras i form av ett spår i svenska historikermötet och vilka motiv som ligger bakom har ställts till arrangörerna. Någon har frågat om den historiedidaktiska identiteten ska överges. Frågorna, med inneboende farhågor, har fått lugnande svar. Identiteten ska icke överges och den historiedidaktiska relevansen är minst lika hög som tidigare. I ett samhälle där ideologisk polarisering ökar, där påverkanskampanjer mot (och dessvärre ibland via) svenska medier är ett faktum och där det förflutna – tämligenoreflekterat – används som en idealbild för ett framtida samhälle, är behovet av forskning och undervisning om hur människor möter, upplever, lär sig och använder historia helt centralt.

Vid de nordiska historikermötena har historiedidaktiska sessioner, spår och konferensvolymmer förekommit, men hittills i begränsad omfattning i Sverige. *Nationella nätverket för historiedidaktisk forskning* beslöt vid konferensen i Malmö 2018 att kommande års konferens skulle försöka hållas inom ramen för svenska historikermötet vid Linnéuniversitetet. Det historiedidaktiska nätverkets konferens 2019 ska inte ses som en signal att tona ned historiedidaktikens relevans, identitet och särart. Tvärtom finns det en viktig poäng i att synliggöra den historiedidaktiska identiteten, och att positionera sig i det större sammanhanget. Den traditionella historievetenskapen och dess metoder är av största vikt, men att beforska möten med, kommunikation, upplevelse, förmedling och lärande av och i historia har andra, helt centrala, bevekelsegrunder och utgångspunkter. Det finns dock en viktig närhet mellan historia och historiedidaktik. Ämnesdidaktik, så ock historiedidaktik, kan ha sina rötter i olika teoretiska skolor, men relaterar alltid till ett ämnesinnehåll. Utan det blir det intet, oavsett vilka metoder eller didaktiska teorier som används. Ett syfte med konferensen 2019 är att historiedidaktiken och det traditionella historieämnet visar gemenskap och viljan till gott, nära och fortsatt samarbete.

² Ludvigsson, David, "Kritiska perspektiv på historiedidaktiken", i *Kritiska perspektiv på historiedidaktiken, Aktuellt om historia 2013:2*, Jönköping: Historielärarnas förening, 2013, s. 9.

Det finns också en praktisk fördel som inte ska förringas – att samarbeta kring det organisatoriska arbete som krävs för en konferens. Arbetet med och finansiering av bokningar av lokaler, fika, luncher, key-notes, organisering av konferensmiddag, exkursioner, anmälningsförfarande, web-information och mycket annat är krävande. Om två nära besläktade konferenser, som dessutom ligger nära i tid, kan samordnas är det en fördel. Undertecknade, ansvariga för det historiedidaktiska spåret, vill uttrycka ett varmt tack för det arbete som organisationskommittén inom historieämnet vid Linnéuniversitetet har utfört i samband med svenska historikermötet och för det smidiga samarbete som vi har haft under planerings- och genomförandefaserna.

Vid nätverksmötet den 8 maj beslöt deltagarna att ytterligare samarrangemang kan genomföras framgent, men att ett normalförfarande för nationella nätverket för historiedidaktisk forskning ska vara att arrangera egna och årliga konferenser.

Det inre och innehållsmässiga perspektivet

Rubriken *Historiedidaktisk konferens i nygamal form* innebär också att såväl nyare som mer traditionella och etablerade historiedidaktiska forskningsfrågor, teorier och metoder kunde urskiljas vid sessionerna. Om ett ungt forskningsfält som historiedidaktik i Sverige över huvud taget kan ha traditionella forskningsområden kan diskuteras, men forskningsområden som under flera år har beskrivits och analyserats i vetenskapliga publikationer får anses vara etablerade.

Presentationerna behandlade läromedel, interkulturella perspektiv, utblickar mot historieförmedling vid museer, historiska platser, kontrafaktisk historia, genusaspekter, undervisning om förintelsen och folkmord, med mera. Det genomfördes också utbildningshistoriska presentationer som befinner sig i gränslandet mellan historia och historiedidaktik. Metoder och empiri som användes är företrädesvis textstudier, textanalys, observationer och intervjuer av olika slag, film samt läromedel (läroböcker).

Några nyare områden och projekt presenterades och diskuterades också. Ett exempel på det är ämnesspråk i historia, vilket följer en ny linje av litteracitetsforskning kopplat till ämnen, ämnesförståelse och ämnesdidaktik. Ett annat exempel är en analys av lärares helhetsbedömning av elevers kunskaper. En session genomfördes av ett VR-finansierat projekt som tagit sig an uppgiften att såväl teoretiskt som empiriskt studera skärningspunkterna mellan historiemedvetande och moraliskt medvetande.

Sedan några år pågår projekt som testar att använda mer pedagogikorienterade metoder som learning studies, men dessa presenterades inte vid konferensen. Den historiedidaktiska forskningen, liksom övrig skolrelaterad forskning i Sverige, behöver än mer undervisningsnära studier. Några exempel på detta, bland annat elevers möten med historia i museimiljö, redovisades, men det finns luckor att fylla i forskningen, inte minst vad som de facto händer i undervisningen, hur historia och historiedidaktisk teori används i tillämpade undervisningssituationer och vilka resultat som undervisningen når.

Nästa års konferens för *Nationella nätverket för historiedidaktisk forskning* äger rum i Uppsala våren 2020. I väntan på den kan nätverkets medlemmar informera och hålla sig informerade genom det e-nyhetsbrev som nätverket beslutat om.